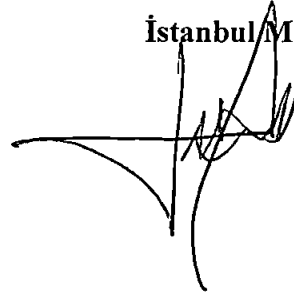

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

4857 sayılı İş Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesi ile ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 24/04/2024

Erkan Baş
TİP Genel Başkanı
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih: 25-4-2024	Esas No: 2/2121

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK LIGI
2 4 Nisan 2024
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
2 4 Nisan 2024
No: 1414511

GENEL GEREKÇE

Avrupa'nın en uzun çalışma saatleri istatistiklerine sahip olan Türkiye, OECD üyesi ülkeler içerisinde de en yüksek haftalık ve günlük çalışma saatlerine sahip ülkelerden birisidir. Örneğin, Fransa haftalık 35 saatlik çalışma süresine bundan yaklaşık 25 yıl önce geçiş yapmışken Almanya toplu iş sözleşmeleri aracılığıyla kimi örneklerde bu süreyi 28 saate kadar düşürmüştür. Ülkemizde halihazırda yürürlükte olan 4857 Sayılı İş Kanunu ve onun belirlediği 45 saatlik haftalık çalışma süresi ise bırakalım işçilerin yakınları ile vakit geçirmesini, sinema, tiyatro, konser gibi kültürel faaliyetlere zaman ayırmasını, kendi mesleki ve sosyal gelişmelerine eğilmeleri gibi konulara zaman ayırmalarını, en temel fizyolojik gereksinimler açısından bile dinlenmelerine fırsat vermemektedir.

Çalışma saatlerinin azaltılması işçi sağlığı ve iş güvenliğinin geliştirilmesinden çevre sağlığının gözetilmesine, işçilerin yaşadığı her türlü stresin azaltılmasından toplumsal eşitsizliklerin azaltılmasına, emekçilerin geleceğe güvenle bakabildikleri bir hayat sürdürmesinin koşullarını olgunlaştırmaktan işsizliğin sınırlandırılmasına kadar ülkemiz işçi sınıfının hayatının hemen her alanında ve her düzeyinde olumlu bir değişim yaratacaktır.

Yapılan birçok bilimsel araştırma çalışma süreleri ile işçi sağlığı ve iş güvenliği arasındaki doğrudan ilişkiyi yansıtan bulgular sunmaktadır. Uzun çalışma süreleri fiziksel ve mental yorgunluğa sebep olmaktadır. Bu çok boyutlu yorgunluk ise büyük bölümü telafi edilemeyecek iş kazalarına yol açmaktadır. İlgili uluslararası kuruluşların, enstitülerin, eşdeğer kurumların ve bilim insanlarının paylaştığı raporlar uzun çalışma sürelerinin yaralanma riskini ve ölümlü kazaların oranını önemli ölçüde arttırdığını kanıtlamaktadır. Yapılan araştırmalar uzun çalışma sürelerinin yalnızca akut sağlık sorunlarının değil birçok kronik hastalığın sebebi olduğunu da açıkça ortaya koymaktadır. Uzun çalışma sürelerinin kardiyovasküler hastalıklar, akciğer ve solunum yolu hastalıkları, cilt ve deri hastalıkları gibi uzun zamana yayılan, sıklıkla geç fark edilen, insan ömrünü ve yaşam kalitesini önemli ölçüde etkileyen birçok kronik sağlık sorununun oluşmasına veya derinleşmesine sebep olduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Çalışma sürelerinin kısaltılmasının toplumsal cinsiyet eşitliğine de olumlu katkı sunacağı açıktır. Kadınların çalışma yaşamına katılımı, eşit işe eşit ücret, sosyal haklarda eşitlik, toplumsal cinsiyet bağlamında bakım emeğinin yeniden paylaştırılması gibi kadınları güçlendiren kimi gelişmelere yol açacaktır.

Dünya genelinde yapılan çeşitli araştırmalar ve yürürlüğe giren kimi güncel uygulamalar, ücret ve hak kaybı olmaksızın çalışma sürelerinin kısaltılmasının verimliliği azaltacağına dair birtakım varsayımları boşa düşürmeye devam etmektedir. Haftada 4 günlük çalışmayı deneyen kimi

lkelerde verimliliğin arttığına dair bilimsel bulgular peşi sıra yayınlanmaktadır. Ülkemiz açısından ise haftalık yasal 5 günlük çalışma süresi kamu otoriteleri tarafından verimlilik bahane edilmesine rağmen her açıdan olumsuz çıktılar üretmeye devam etmektedir.

Çalışma sürelerinin düşürülmesinin emekçilerin sağlık birer sosyal yaşama sahip olmaları, kişisel alanları ve çalışma yaşamları arasındaki ilişkiyi sağlıklı kurmaları ve kimi alanlarda yeni istihdam olanaklarının yaratılması gibi başlıklarda da olumlu ıktıları olacağı aşıkardır.

Bu gerekçeler göz önünde bulundurularak aşağıdaki kanun teklifinde; 4857 Sayılı İş Kanunu'nda yapılacak değişiklikle haftalık çalışma süresinin 35 saat olarak belirlenmesi ve haftalık rutin tatil süresinin kesintisiz iki güne çıkarılması teklif edilmektedir. Haftalık alışma saatinde yapılacak değişikliğin ücret, özlük ve sosyal haklar gibi başlıklarda geçmişten gelen ve yasal olarak korunma altına alınan haklar açısından herhangi bir değişikliğe yol açmadan yürürlüğe girmesi gerekmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile 4857 Sayılı Kanunun Fazla Çalışma Ücreti başlıklı 41'inci maddesinde yapılan değişiklikle; genel bakımdan fazla çalışmanın haftalık 35 saati aşan çalışma olarak tanımlanması, yeraltı maden işlerinde ise fazla çalışmanın haftalık 30 saati aşan çalışma olarak tanımlanması, fazla sürelerle çalışmada ücretin ve serbest zaman süresinin artırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Bu madde ile 4857 Sayılı Kanunun Hafta Tatili ücreti başlıklı 46'ncı maddesinin 1 inci fıkrasında yapılan değişiklikle hafta tatili süresinin kesintisiz 24 saat yerine kesintisiz 48 saat olarak değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 3- Bu madde ile 4857 Sayılı Kanunun Çalışma Süresi başlıklı 61'inci maddesinde yapılan değişiklikle, genel olarak haftalık çalışma süresinin otuz beş saat olarak düzenlenmesi, yeraltı maden işlerinde ise çalışma süresinin günlük altı saat, haftalık otuz saat olarak düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 4- Bu madde ile çalışma sürelerinin düşürülmesinin ardından işçilerin gelir kaybına uğramalarına engel olmak amaçlanmaktadır.

MADDE 5- Yürürlük maddesidir.

MADDE 6- Yürütme maddesidir.

4857 SAYILI İŞ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41 inci maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan "fazla çalışma, kanunda yazılı koşullar çerçevesinde, haftalık kırk beş saati aşan çalışmalardır" ibaresi "fazla çalışma, kanunda yazılı koşullar çerçevesinde, haftalık otuz beş saati aşan çalışmalardır" şeklinde değiştirilmiştir. 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41'inci maddesinin 1 inci fıkrasının son cümlesinde yer alan "bazı haftalarda toplam kırk beş saati aşsa dahi bu çalışmalar fazla çalışma sayılmaz" ibaresi "bazı haftalarda toplam otuz beş saati aşsa dahi bu çalışmalar fazla çalışma sayılmaz" şeklinde değiştirilmiştir. 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 41 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan "haftalık çalışma süresinin sözleşmelerle kırk beş saatin altında belirlendiği durumlarda yukarıda belirtilen esaslar dahilinde uygulanan ortalama haftalık çalışma süresini aşan ve kırk beş saate kadar yapılan çalışmalar" ibaresi "haftalık çalışma süresinin sözleşmelerle otuz beş saatin altında belirlendiği durumlarda yukarıda belirtilen esaslar dahilinde uygulanan ortalama haftalık çalışma süresini aşan ve otuz beş saate kadar yapılan çalışmalar" şeklinde değiştirilmiştir. 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41'inci maddesinin 3'üncü fıkrasının son cümlesinde yer alan "yüzde yirmi beş" ibaresi "yüzde elli" şeklinde değiştirilmiştir. 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41'inci maddesinin 4'üncü fıkrasında yer alan "bir saat on beş dakikayı" ibaresi "bir saat otuz dakikayı" şeklinde değiştirilmiştir. 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41'inci maddesinin 10'uncu fıkrasında yer alan "haftalık otuz yedi buçuk saati aşan" ibaresi "haftalık otuz saati aşan" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 46'ncı maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan "yirmi dört" ibaresi "kırk sekiz" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 63'üncü maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan "çalışma süresi haftada en çok kırk beş saattir" ibaresi "çalışma süresi haftada en çok otuz beş saattir" şeklinde değiştirilmiştir. 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 63'üncü maddesinin 1 inci fıkrasının son cümlesinde yer alan "Yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en çok yedi buçuk, haftada en çok otuz yedi buçuk saattir" ibaresi "Yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en çok altı, haftada en çok otuz saattir" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun Geçici Madde 11 maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 12

22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41 inci, 46'ncı ve 63'üncü maddesinde yapılan değişiklikler, işçilerin ücretlerinde herhangi bir düşüğe meydan verecek şekilde yorumlanamaz ve saatlik ücretle çalışan işçilerin haftalık veya aylık ücretleri saatlik çalışmaya bölünerek saatlik ücret değişiklik ile birlikte yürürlüğe girecek çalışma süresi üzerinden işçilerin gelir kaybına yol açmayacak şekilde artırılır.

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE6- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.